

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 84/2021-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2021 v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Petra Straku a Martina Vernarského (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], právne zastúpených advokátom JUDr. Vincentom Lechmanom, Popradská 80, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 161/2019 z 21. októbra 2020 v spojení s opravným uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Cdo 161/2019 z 18. novembra 2020 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] a [REDACTED] odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 9. januára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED],

■■■■■, a ■■■■■, ■■■■■, ■■■■■ (ďalej spolu len „sťažovatelia“), právne zastúpených advokátom JUDr. Vincentom Lechmanom, Popradská 80, Košice, vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 161/2019 z 21. októbra 2020 v spojení s opravným uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 161/2019 z 18. novembra 2020.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia vystupovali v konaní o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam vedenom na Okresnom súde Michalovce (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 5 C 94/2016 v postavení žalovaných.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 5 C 94/2016 z 27. novembra 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) určil, že žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľnosti – pozemku registra „C“, parcela č. ■■■■■ s výmerou 587 m² – zastavané plochy a nádvoria, pozemku registra „C“, parcela č. ■■■■■ s výmerou 34 m² – zastavané plochy a nádvoria, evidované na liste vlastníctva č. ■■■■■ vedenom Okresným úradom Michalovce, katastrálnym odborom pre katastrálne územie ■■■■■, obec Michalovce, okres Michalovce, a to spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti 1/2 k celku žalobkyňa 1, spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti 1/4 k celku žalobca 2 a spoluvlastníckeho podielu vo veľkosti 1/4 k celku žalobca 3. Žalobcom priznal plnú náhradu trov konania, o ktorých bude rozhodnuté osobitným rozhodnutím.

4. Proti rozsudku okresného súdu podali sťažovatelia odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 5 Co 294/2018 z 12. februára 2019 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil a žalobcom priznal náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozsudku krajský súd okrem iného konštatoval:

„Ak - ako tvrdia žalovaní - je časť ich parcely registra E č. ■■■■■ (pravdepodobne v rozsahu 125 m²), evidovaná na ■■■■■, súčasťou parcely registra C č. ■■■■■ a č. ■■■■■, evidovaných na ■■■■■, vlastnícky patriacich žalobcom, nemá nijaký

právny význam zisťovať, resp. určovať v ktorej časti je sporné - duplicitné vlastnícke právo, lebo napadnutým rozsudkom je odstránená tvrdená duplicita vlastníckych práv aj k tej časti parciel registra C č. [REDAKOVANÉ] a č. [REDAKOVANÉ], o ktorej žalovaní tvrdia, že sú jej vlastníkami.

Pokiaľ - ako tvrdia žalovaní - bolo určené spoluvlastnícke právo žalobcov aj k tej časti parciel registra C č. [REDAKOVANÉ] a č. [REDAKOVANÉ], ktoré nespochybňovali, nemôže to znamenať pre nich žiadnu ujmu, lebo má to iba ten následok, že nebude možné (s úspechom) spochybňovať spoluvlastnícke právo žalobcov k celej výmere uvedených parciel, čím je preukázaný aj naliehavý právny záujem žalobcov na nimi požadovanom určení ich spoluvlastníckeho práva.“

5. Proti rozsudku krajského súdu podali sťažovatelia dovolanie s poukazom na § 421 ods. 1 písm. a) a b) Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“), namietajúc nesprávne právne posúdenie veci krajským súdom.

6. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 4 Cdo 161/2019 z 21. októbra 2020 v spojení s opravným uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 161/2019 z 18. novembra 2020 dovolanie odmietol a vyslovil, že žalobcovia 1, 2 a 3 majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania. V odôvodnení uznesenia najvyšší súd okrem iného uviedol:

«K otázke možnosti súbežného uplatnenia prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) C.s.p. a zároveň § 421 ods. 1 písm. b) C.s.p. najvyšší súd už v iných prípadoch (6 Cdo 13/2017 a 6 Cdo 21/2017) uviedol, že „uplatnenie oboch dovolacích dôvodov naraz sa bez ďalšieho z logiky veci vylučuje – odvolací súd sa totiž nemôže odkloniť od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu za súčasnej existencie stavu, keď rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená“. Vec prejednávajúci senát sa stotožňuje s týmto právnym názorom.

Podľa názoru žalovaných v konaní o určení vlastníckeho práva, pokiaľ ide o určení vlastníckeho práva k parcelám ako celku, žalobcovia nemajú naliehavý právny záujem na určení vlastníckeho práva k parcelám ako celku, ale len k ich častiam, ktorých sa týka duplicita vlastníckeho práva z dôvodu zlého zamerania vyvlastňovacej časti parcely č. [REDAKOVANÉ], avšak odvolací súd sa svojím rozhodnutím odklonil od právnych záverov prijatých

najvyšším súdom. Tento odklon vyvodzujú žalovaní z rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré označili a sčasti aj citovali v dovolaní.

Dovolatelia sú presvedčení, že odvolací súd sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 15/2017.

Senát 6 C dovolacieho súdu v uznesení z 30. mája 2018 sp. zn. 6 Cdo 15/2017 dospel k záveru, že určovacou žalobou v zmysle § 80 písm. c/ O.s.p. sa bolo možné domáhať, aby bolo určené, že právny vzťah alebo právo je, alebo že tu právny vzťah alebo právo nie je. Podľa vymedzenia žalobného petitu išlo buď o kladnú (pozitívnu) určovaciu žalobu alebo o zápornú (negatívnu) určovaciu žalobu. Oba druhy určovacej žaloby mali pre účastníkov zásadne rovnaký význam. Určovacia žaloba aj podľa súčasnej právnej úpravy (C.s.p.) stále má preventívny charakter. Predovšetkým prichádza do úvahy vtedy, keď jej prostredníctvom možno eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu, pritom k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť iným spôsobom. I keď v prípade určovacích žalôb týkajúcich sa vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam je naliehavý právny záujem spravidla daný potrebou zosúladenia skutočného stavu so zápisom vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností a teda zapísania vlastníckeho práva žalobcu na základe pozitívnej určovacej žaloby, môže byť daný aj v prípade negatívnej určovacej žaloby, ak sa ňou má odstrániť stav právnej neistoty už zapísaného vlastníckeho práva žalobcu. Najvyšší súd sa v tomto rozhodnutí teda nezaoberal otázkou existencie naliehavého právneho záujmu, ale riešil otázku existencie naliehavého právneho záujmu v prípade negatívnej určovacej žaloby.

Žalovaní vyvodzujú prípustnosť ich dovolania i z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak toto rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená.

Právne posúdenie, či konkrétna otázka už bola alebo nebola dovolacím súdom vyriešená je totiž jadrom dovolacieho konania a je podstatná pre to, či najvyšší súd o dovolaní rozhodne meritórne alebo procesne.

Právnu otázku nastolenú dovolateľmi – existencia naliehavého právneho záujmu na určení vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam ako celku – možno pokladať za vyriešenú

uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 132/2018 so záverom, že „zistený fakt už existujúceho duplicitného zápisu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností k predmetným pozemkom, ktorý navodzuje stav nepochybne odporujúci princípu právnej istoty, naliehavý právny záujem žalobcov na požadovanom určení dostatočne osvedčuje. Preto je namieste žiadať, aby súd autoritatívne v rozsudku vyriekol, že určitý právny pomer medzi stranou sporu a dotknutými parcelami existuje alebo neexistuje. Na tomto mieste dáva dovolací súd zreteľne najavo, že považuje za samozrejmé a určujúce pre nachádzanie práva, že vždy je nevyhnutné vychádzať z individuálnych rozmerov každého jednotlivého prípadu, ktoré sú založené na zistených skutkových okolnostiach. Ako už bolo naznačené, v danej veci práve fakt existencie zápisu vlastníckeho práva pre „dvoch“ vlastníkov v katastri nehnuteľností považuje najvyšší súd za určujúci pre posúdenie naliehavosti právneho záujmu žalobcov, a to s ohľadom na už zmieňovaný ústavný princíp právnej istoty (vyplývajúci z čl. 1 ods. 1 ústavy), v súvislosti s exkluzivitou vlastníckeho práva, ktorá vylučuje, aby k jednej a tej istej veci (parcele) malo vlastnícke právo viac osôb, ak nejde o spoluvlastníctvo. V danej veci k odstráneniu duplicitného zápisu vlastníctva nedošlo mimosúdne (súhlasným či jednostranným vyhlásením), nemožno ho teda odstrániť inak, než len určovacou žalobou: pritom treba vychádzať z názoru, že duplicitne zapísaný vlastník má vždy naliehavý právny záujem na určení vlastníctva už len preto, že rozhodnutie o takej určovacej žalobe bude podkladom pre riadny zápis v katastri nehnuteľností formou záznamu podľa ustanovenia § 34 ods. 1 katastrálneho zákona“.

... dovolateľ je povinný jasne a zrozumiteľne vymedziť rozhodovaciu prax dovolacieho súdu a uviesť, v čom sa dovolací súd odchýlil od tejto relevantnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, alebo v čom je relevantná rozhodovacia prax dovolacieho súdu rozporná, alebo v čom je potrebné relevantnú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu zmeniť, alebo či ide o právnu otázku dovolacím súdom doteraz nevyriešenú. Prípadne možno prípustnosť dovolania podľa okolností vymedziť i odkazom na rozhodovaciu činnosť ústavného súdu.

Predpoklad prípustnosti dovolania žalovaných spočíval v tom, že mala byť posúdená doteraz neriešená právna otázka, čiže bola vymedzená iba vo vzťahu k neexistujúcej judikatúre dovolacieho súdu. Tento predpoklad však v žiadnom prípade neobstál (viď bod

22), preto nezostalo dovolaciemu súdu než len dovolanie žalovaných odmietnuť pre neprípustnosť (§ 447 písm. c/ C.s.p.)»

7. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti argumentujú:

«V spore však nebolo sporné vlastníckeho právo strán sporu k parcelám ako k celku, ale len k ich častiam, ktorých sa týka duplicita vlastníckeho práva z dôvodu zlého zamerania vyvlastňovanej časti parcely [REDACTED]. Táto časť spornej časti parciel nebola v spore samom do jeho ukončenia žiadnym spôsobom jednoznačne špecifikovaná a presne určená.

Pri aplikácii právnych noriem na uvedený spor sťažovatelia vychádzali aj zo súdnej praxe súdov nižšej inštancie, kde bol a je akceptovaný právny názor pre uplatnenie negatívnej určovacej žaloby v prípade duplicitného vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Pozitívny určovací petit žaloby v takomto prípade neodstraňuje spornosť zápisov v katastri nehnuteľností, pokiaľ sú k určitým pozemkom (resp. ich častiam) ako častiam zemského povrchu evidované viaceré osoby, a ktorých podiely prevyšujú výlučné vlastníctvo (podiel 1/1) k určenej časti zemského povrchu, a to bez ohľadu na spôsob evidencie pozemku v katastri nehnuteľností (parcela registra „E“ vs. parcela registra „C“).

V predmetnom spore bolo a je zrejmé, že v hmotnom svete k časti pozemku ako konkrétnej časti zemského povrchu sú evidovaní ako podieloví spoluvlastníci ako žalobcovia (v podieloch $\frac{1}{2}$, $\frac{1}{4}$ a $\frac{1}{4}$) tak aj sťažovatelia ako žalovaní (v podieloch $\frac{1}{2}$ a $\frac{1}{2}$). Je tak zrejmé, že podiely strán sporu prevyšujú výlučný vlastnícky podiel 1/1 ku konkrétnej časti zemského povrchu (t. j. k určiteľnej časti pozemku, na ktorom je evidovaná duplicita vlastníctva). Sťažovatelia sú toho názoru, že v tomto smere nie je podstatné že ide o dve parcely, ktoré sa vzájomne v časti prekrývajú (parcela registra „E“ a parcela registra „C“), pretože v skutočných podmienkach sa stále jedná o tú istú časť zemského povrchu, ku ktorej je spor o vlastníctvo (teda len časť pozemku v evidovanom vlastníctve žalobcov a časť pozemku v evidovanom vlastníctve sťažovateľov).

Sťažovatelia v dovolaní namietali nesprávne právne posúdenie skutočnosť existencie naliehavého právneho záujmu na strane žalobcov z dôvodu, že žalobcovia sa domáhali určenia vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, ku ktorým boli a sú už ako vlastníci zapísaní. Podľa sťažovateľov mala byť žaloba žalobcov zamietnutá z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na určení v rozsahu žalobou vymedzeného petitu (pozitívna

určovacia žaloba, aj na nesporné časti pozemkov) a súčasne nebola naplnená podmienka pasívnej legitímácie žalovaných v rozsahu žalobou vymedzeného petitu.

Sťažovatelia v dovolaní ďalej namietali, že skutkový stav týkajúci sa spornosti vlastníckeho práva nesvedčí formulácii žaloby, najmä teda ak sa žalobcovia domáhajú určenia vlastníckeho práva k parcelám v celosti, teda aj v časti pozemkov, kde sporné vlastnícke právo nie je.

...výhradu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky týkajúcu sa nemožnosti súbežne uplatniť prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) C. s. p. a zároveň podľa § 421 ods. 1 písm. c) C. s. p., nemožno akceptovať, a to s ohľadom, že takáto výhrada a jej aplikácia porušuje právo sťažovateľov na prístup k súdu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Táto námietka sťažovateľov pri aplikovaní „argumentum a maiori ad minus“ vyplýva zo Stanoviska pléna Ústavného súdu Slovenskej republiky PLz. ÚS 1/2018-22 z 25.04.2018...

Ak nie je vylúčená kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 420 C. s. p. s dôvodmi prípustnosti dovolania podľa § 421 C. s. p., o to viac nie je vylúčená kumulácia dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 421 písm. a) až c) C. s. p...

Sťažovatelia v tejto súvislosti podporne poukazujú tiež na Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 89/2018 z 26. apríla 2018...

Pokiaľ sa Najvyšší súd Slovenskej republiky stotožnil s právnym názorom, že nie je možné súbežné uplatnenie dôvodov prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) až c) C. s. p., tak zohľadňujúc vyššie uvedenú argumentáciu tým odňal sťažovateľom možnosť konať pred súdom, čím porušil ich základné právo vymedzené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Najvyšší súd Slovenskej republiky v rámci svojej argumentácie na jednej strane odmieta, resp. nezaujíma hlbšie stanovisko k rozhodnutiu iného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky k otázke predloženej sťažovateľmi ako dovolateľmi v ich dovolaní, a to čo do čiastočného riešenia obdobných sporných skutočností, a na strane druhej predkladá dovolateľom záver, že ich právna otázka bola vyriešená uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 132/2018, a dáva sťažovateľom ako dovolateľom na ťarchu, že sa neoboznámili s relevantnou judikatúrou. Sťažovatelia v tomto smere uvádzajú, že s uvedeným rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa nemali možnosť

oboznámiť, keďže sa nejedná o publikované rozhodnutie, ktoré nie je na príslušných vyhľadávacích webových portáloch dostupné.

Pri kontrole rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sa nejedná dokonca ani o rozhodnutie, na ktoré by poukazovali iné publikované rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky. Najvyšší súd Slovenskej republiky tak ukladá dovolateľom povinnosť, ktorú jednoducho nevedia splniť, resp. takúto povinnosť oboznámiť sa nepublikovanými rozhodnutiami ani nemajú.

Uplatnenie dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a) a písm. b) C. s. p. uplatnili sťažovatelia z dôvodu procesnej opatrnosti, pretože dovolací súd je viazaný dovolacími dôvodmi (§ 440 C. s. p.), nie je však viazaný návrhom (§ 441 C. s. p.).

Záver Najvyššieho súdu Slovenskej republiky týkajúci sa prípustnosti dovolania tak, že „musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na ktorej založil svoje rozhodnutie. Otázka, ktoré odvolacím súdom nebola riešená alebo považovaná za základ pre rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia.“ (bod 15 napádaného Uznesenia) nemožno v zmysle účelov spravodlivého súdneho konania a základného práva sťažovateľov na prístup k súdu akceptovať. Skutočnosť, že odvolací súd sa k určitej právnej otázke priamo v texte rozhodnutia nevyjadrí, resp. žiadnym spôsobom nepoukáže na rozhodovaciu prax dovolacieho súdu nemôže bez všetkého znamenať, že nie je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 C. s. p. Ak by sa vyššie uvedený záver Najvyššieho súdu Slovenskej republiky akceptoval, znamenalo by to, že pre vylúčenie prípustnosti dovolania by postačovalo, ak odvolací súd opomenie v svojom rozhodnutí vyjadriť sa k určitej právnej otázke, resp. opomenie poukázať na rozhodovaciu prax dovolacieho súdu. Takýto formalistický prístup znamená opäť porušenie práva účastníka na prístup k súdu a spravodlivé súdne konanie.

Sťažovatelia vymedzili právnu otázku, ktorú považovali za zásadnú, a ktorej riešenie je významné nielen pre ich vec (spor), ale ktorej riešenie je významné aj zo širších hľadísk – vlastnícke právo k nehnuteľnostiam a jeho ochrana, pričom jednoznačne poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky – Uznesenie sp. zn. 6Cdo/15/2017 z 30.08.2018, ktoré je svojimi závermi odlišné ako to právne posudzovali súd prvej inštancie a odvolací súd, čo sťažovatelia napadli na dovolacom súde.

Aj keď právo na prístup súdu môže podliehať určitým obmedzeniam, nikdy tieto obmedzenia nemôžu obmedziť jednotlivca takým spôsobom alebo do takej miery, že by tým bolo zasiahnuté do samotnej podstaty práva...

Záruky zakotvené v článku 6 ods. 1 Dohovoru zahrňujú aj povinnosť súdu riadne odôvodňovať svoje rozhodnutia...»

8. Z uvedených dôvodov sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd nálezom vyslovil porušenie ich práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu, uznesenie najvyššieho súdu zrušil, vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a sťažovateľom priznal náhradu trov konania.

II.

Relevantná právna úprava

9. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

10. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

11. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

12. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

13. Podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania podľa § 42 ods. 2 písm. f), g), q), r), t) alebo písm. v), ktorý je zjavne neopodstatnený.

14. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

15. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

III.

Predbežné prerokovanie návrhu

16. Sťažovatelia najvyššiemu súdu vytýkajú, že najvyšší súd neakceptuje súbežné uplatnenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP s dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, uvádzajú, že najvyšší súd vyžaduje od sťažovateľov, aby sa pred podaním dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP oboznámili s judikatúrou najvyššieho súdu, pokiaľ však ide o rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 132/2018, na ktoré najvyšší súd v napadnutom uznesení poukázal, toto nebolo publikované a sťažovatelia sa nemali možnosť s ním oboznámiť. Sťažovatelia tiež poukazujú na nedostatočné, vnútorne nekonzistentné odôvodnenie napadnutého uznesenia najvyššieho súdu. Nesúhlasia so záverom najvyššieho súdu, v zmysle ktorého v prípade dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 CSP musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na ktorej založil svoje rozhodnutie, otázka, ktorá odvolacím súdom nebola riešená alebo považovaná za základ pre rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia. Najvyššiemu súdu tiež vytýkajú prílišný formalizmus.

17. Ústavný súd uvádza, že sťažovatelia v rámci ústavnej sťažnosti mimo jej petitu namietali aj porušenie čl. 7 ods. 5 ústavy, čl. 152 ods. 4. ústavy a čl. 154c ods. 1 ústavy, a to bez bližšieho odôvodnenia tohto tvrdenia. Ústavný súd preto považoval namietané porušenie uvedených článkov ústavy iba za súčasť ich argumentácie. Len pre úplnosť ústavný súd konštatuje, že pokiaľ ide o čl. 7 ods. 5 ústavy a čl. 154c ods. 1 ústavy, predmetné ustanovenia predstavujú referenčné právne normy, ktoré nezakotvujú žiadne základné práva a slobody. V tomto smere vo vzťahu k týmto ustanoveniam ústavy ani neprichádzalo do úvahy posudzovanie eventuálneho porušenia práv sťažovateľov. Obdobne, vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 152 ods. 4 ústavy ústavný súd pripomína, že regulácia obsiahnutá v uvedenom článku nepredstavuje konkrétne základné práva alebo slobody, ktorých ochrany by sa sťažovatelia mohli pred ústavným súdom v konaní podľa čl. 127 ústavy domáhať.

18. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

19. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Tento článok ústavy je primárnou ústavnou bázou pre zákonom upravené konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky príslušných na poskytovanie právnej ochrany, a tým aj „bránou“ do ústavnej úpravy jednotlivých aspektov práva na súdnu a inú právnu ochranu. Zároveň sa podľa čl. 51 ods. 1 ústavy možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pričom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou, a súčasne podľa čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (III. ÚS 298/2018).

20. Obsah práva na súdnu a inú právnu ochranu nespočíva len v tom, že osobám nemožno brániť v uplatnení práva alebo ich diskriminovať pri jeho uplatňovaní. Jeho obsahom je i zákonom upravené relevantné konanie súdov a iných orgánov.

21. Ústavný súd uvádza, že všeobecný súd v zásade nemôže porušiť základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi jeho postup v civilnom sporovom konaní. Takýmto predpisom je aj Civilný sporový poriadok. Právo na súdnu ochranu sa v civilnom sporovom konaní účinne zaručuje vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, čo platí pre všetky konania vrátane dovolacích (§ 419 a nasl. CSP).

22. Ústavný súd tiež podotýka, že obsahom základného práva na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) nie je garancia, že rozhodnutie súdu bude spĺňať očakávania a predstavy účastníka konania.

23. Uznesením najvyššieho súdu bolo dovolanie sťažovateľov proti rozsudku krajského súdu odmietnuté pre jeho neprípustnosť, pričom ústavný súd nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala jeho svojvoľný postup (v medziach posudzovanej prípustnosti dovolania), ktorý by nemal oporu v zákone. Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd sa zaoberal a vyrovnal s uplatnenými dôvodmi prípustnosti dovolania sťažovateľov, ale pretože sa s nimi nestotožnil, odmietol dovolanie ako procesne neprípustné.

24. Podľa názoru ústavného súdu uznesenie najvyššieho súdu nemožno považovať za arbitrárne a nezlučiteľné s aplikovanými ustanoveniami Civilného sporového poriadku. Takýto postup a rozhodnutie dovolacieho súdu procesné právne normy výslovne umožňujú, a aj preto použitý spôsob v konkrétnom prípade neznamená odopretie prístupu k súdnej ochrane v konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch.

25. Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že najvyšší súd sa zaoberal sťažovateľmi v dovolaní vymedzenými dôvodmi prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP aj podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Vo vzťahu k dôvodu podľa § 421 ods. 1

písm. a) CSP sťažovatelia v dovolaní poukázali na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 15/2017. Najvyšší súd v napadnutom uznesení však vo vzťahu k svojmu rozhodnutiu sp. zn. 6 Cdo 15/2017 po oboznámení sa s jeho závermi konštatoval, že v predmetnom rozhodnutí sa najvyšší súd nezaoberal otázkou existencie naliehavého právneho záujmu, ale riešil otázku existencie naliehavého právneho záujmu v prípade negatívnej určovacej žaloby.

26. Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu tiež vyplýva, že najvyšší súd skúmal prípustnosť dovolania aj s ohľadom na § 421 ods. 1 písm. b) CSP, pričom dospel k záveru, že právna otázka uvedená v dovolaní už najvyšším súdom bola zodpovedaná jeho skorším rozhodnutím. Ústavný súd uvádza, že samotná skutočnosť, že sťažovatelia nemali (z objektívnych dôvodov) pred podaním dovolania vedomosť o existencii uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 132/2018 a o záveroch v ňom vyslovených, z ústavnoprávneho hľadiska nie je relevantná. Najvyšší súd v napadnutom uznesení konštatoval, že právna otázka nastolená dovoľateľmi v dovolaní bola vyriešená v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 132/2018, a preto predpoklady prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP splnené nie sú, čo má za následok odmietnutie dovolania sťažovateľov. Ústavný súd konštatuje, že sťažovatelia v ústavnej sťažnosti (teda už po oboznámení sa so závermi uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 132/2018 uvedenými v napadnutom uznesení najvyššieho súdu) ani nespochybňujú, že uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 132/2018 rieši právnu otázku nastolenú sťažovateľmi v dovolaní, neargumentujú ani tým, že by rozsudok krajského súdu popieral závery vyslovené v uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 4 Cdo 132/2018, resp. sa od nich odkláňal.

27. Je pravdou, že najvyšší súd v napadnutom uznesení zaujal in abstracto právny názor o nemožnosti súbehu prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP s dôvodom podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP, ako však vyplýva z jeho ďalšej argumentácie obsiahnutej v odôvodnení, in concreto pri posudzovaní dovolania sťažovateľov sa vysporiadal tak s ich tvrdením namietajúcim odklon odvolacieho súdu od judikatúry najvyššieho súdu a v súvislosti s tým ich poukazom na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 15/2017, ako aj ďalším sťažovateľmi uvedeným dôvodom prípustnosti dovolania – absenciou vyriešenia nastolenej právnej otázky v doterajšom rozhodovaní odvolacieho súdu.

Najvyšší súd teda rozhodol o dovolaní prima facie procesne formulovaným výrokom (odmietnutím), tento je však výsledkom meritórneho preskúmania námietok prednesených sťažovateľmi v dovolaní. Nemožno preto dospieť k záveru o zamedzení prístupu sťažovateľov k súdnej ochrane najvyšším súdom. Z rovnakého dôvodu tak nie je v prejednávanej kauze potrebné, aby sa ústavný súd in abstracto zaoberal ústavnou udržateľnosťou názoru o (ne)prípustnosti súbehu dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

28. Sťažovatelia tiež poukazujú a polemizujú s konštatovaním najvyššieho súdu uvedenom v bode 15 odôvodnenia napadnutého uznesenia, v zmysle ktorého v prípade dovolania podaného podľa § 421 ods. 1 CSP musí ísť o právnu otázku, ktorú odvolací súd riešil a na ktorej založil svoje rozhodnutie. Otázka, ktorá odvolacím súdom nebola riešená alebo považovaná za základ pre rozhodnutie, nie je relevantná v zmysle tohto ustanovenia. K tomuto ústavný súd uvádza, že ide o všeobecné, teoretické východiská uvedené najvyšším súdom, z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu však nevyplýva, že by najvyšší súd dospel k záveru o existencii takéhoto nedostatku (irelevantnosť v dovolaní nastolenej právnej otázky) pri posudzovaní prípustnosti dovolania sťažovateľov. V tejto časti sťažnostných dôvodov preto kritika sťažovateľov nadobúda podobu akademickej polemiky s názormi najvyššieho súdu. V konaní o ústavnej sťažnosti však ústavný súd môže zasiahnuť len voči takým právnym názorom všeobecného súdu, ktoré reálne poškodzujú sťažovateľa na základných právach a slobodách.

29. Za zjavne neopodstatnenú je potrebné považovať ústavnú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. II. ÚS 399/2010, IV. ÚS 51/2011). V súdnej veci ústavný súd dospel k tomuto záveru, preto ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

30. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku neprichádzalo už do úvahy rozhodovať o ďalších návrhoch sťažovateľov vymedzených v petite sťažnosti (zrušenie uznesenia najvyššieho súdu, priznanie náhrady trov konania).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2021

Robert Šorl
predseda senátu